

LUNDS
UNIVERSITET

Att inte bli kriminell

En kvalitativ studie om unga studenters reflektioner kring faktorer
i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande

Emma Belin

LUNDS UNIVERSITET
Rättssociologiska institutionen

Kandidatuppsats (RÄSK02)
Vårtermin 2016

Handledare: Per Wickenberg

Examinator: Anna Sonander

Abstract

Background: The research of social science tends in many cases lean towards an approach that focus on negatively influencing factors, rather than health promoting factors from a salutogenic perspective. In the field of criminology, this approach commonly investigates reasons behind criminal behavior instead of studying the salutogenic factors, i.e. reasons why people do not engage in a criminal life style. **Aims:** The author of this thesis attempted to explore this knowledge gap by getting a deeper understanding of childhood factors that are essential for not developing criminal behavior, based on the reflections of young students. **Method:** The author held 30 interviews with young students at Lund University in order to examine what factors they believed were important for a non-criminal life style. The results were analyzed by applying Travis Hirschi's social bond theory. **Result:** The data foretold that young students believed that factors such as home, friends, school, activities, individual factors and the role of society were important for an individual to refrain from a criminal life style. **Conclusions:** Certain factors for the development of a non-criminal behavior were highlighted as more important than others and these factors could also be linked to previous research and the social bond theory. Over all, the author of this thesis recommends more Swedish research in Criminology using a salutogenic perspective.

Keywords: attachment, belief, commitment, involvement, salutogenic

Nyckelord: anknytning, delaktighet, salutogenetiskt, åtagande, övertygelse

Förord

Jag vill rikta ett stort tack till Per Wickenberg som varit min handledare denna vår. Jag vill också tacka mina vänner på kriminologiprogrammet och på Kristianstads Nation som gjort mina tre år i Lund till den bästa tiden i mitt liv. Jag kommer aldrig glömma alla galna äventyr vi haft!

Innehållsförteckning

Abstract	0
Förord.....	0
Innehållsförteckning.....	1
1.Inledning.....	3
1.1 Bakgrund och problemformulering	3
1.2 Syfte och frågeställning.....	4
1.3 Rättssociologisk relevans	4
2.Tidigare forskning	5
2.1 Salutogenetiskt perspektiv och skyddsfaktorer	5
2.2 Relationer och förhållanden som brottshindrandekraft	5
2.3 Förpliktelse och engagemang som brottshindrande kraft.....	7
2.4 Betydelsefulla aktiviteter som brottshindrande kraft.....	7
2.5 Lagar och värderingar som brottshindrande kraft	7
2.6 Personliga faktorer som brottshindrande kraft	8
2.7 Levnadsvillkor som brottshindrande kraft.....	8
2.8 Sammanfattning.....	8
3.Teorin sociala band	9
3.1 Anknytning.....	9
3.2 Åtagande.....	10
3.3 Delaktighet	10
3.4 Övertygelse.....	10
4.Metod	11
4.1 Datainsamling.....	11
4.1.1 Pilotstudie	11
4.1.2 Intervjuer	11
4.1.3 Urval och avgränsning.....	12
4.1.4 Etiska aspekter.....	13
4.2 Analys av data	13
4.2.1 Indexering.....	14
4.2.2 Kvantifiering	15
4.3 Reliabilitet och validitet	16
5.Resultat och analys	17
5.1 Hemmet	17
5.2 Vänner och umgänge.....	20

5.3 Skola och utbildning.....	22
5.4 Aktiviteter.....	24
5.5 Individuella faktorer.....	26
5.6 Samhället.....	28
5.7 Sammanfattning.....	29
6. Diskussion och slutsatser.....	30
6.1 Unga studenters reflektioner	30
6.2 Kritik av studien	34
6.3 Framtida forskning	35
Källförteckning.....	36
Bilaga A - Informationsbrev.....	37
Bilaga B – Schema för kvantifiering	38
Bilaga C - Lista över huvud- och underteman.....	39

1. Inledning

Uppsatsens inledning syftar till att ge en inblick i uppsatsens bakgrund och syfte. Detta inleds med att bakgrund och problemformulering presenteras vilket följs av att uppsatsens syfte, frågeställning och rättssociologiska relevans redovisas.

1.1 Bakgrund och problemformulering

Jag har ofta det senaste året, och framför allt under min praktiktermin 2015 hos polismyndigheten i Västmanlands län, tänkt på att ett ”friskperspektiv” på och inom kriminologi skulle kunna leda till att vi kanske kan se helt andra och nya möjliga lösningar och möjligheter i relationer för att förstå samhälle och rätt.

Inom samhällsvetenskapliga och kanske framför allt kriminologiska sammanhang förekommer ofta forskning med fokus på problem utifrån ”sjukdomsfaktorer” ur ett *patogent perspektiv*. Aaron Antonovsky framhåller bestämt i sin bok *Hälsans mysterium* att det *salutogenetiska perspektivet* istället behöver få en mer central roll i dagens forskning. Han formulerar sig på följande sätt; ”DET GÅR KNAPPAST en vecka utan att jag stöter på en artikel som får mig att utbrista: »Gode Gud, om författaren ändå hade tänkt salutogenetiskt!«”. Genom detta resonemang fokuserar forskning istället på att se till friskfaktorer som leder till välmående och friskhet hos människor (Antonovsky 2005:25).

Denna avsaknad av det *salutogenetiska perspektivet* kan antas vara anledningen till att exempelvis Kriminologiska institutionen vid Stockholms universitet förklarar kriminologi på följande sätt; ”Kriminologi är det vetenskapliga studiet av brottsligheten. En kriminolog intresserar sig bland annat för frågor om brottslighetens orsaker och struktur samt dess variation över tid och rum...//” (Stockholms universitet, Kriminologiska institutionen 2016). Detta är ett konkret exempel på när ett av Sveriges större universitet förklarar att kriminologer intresserar sig för frågor om brottslighetens orsaker. I förklaringen om vad kriminologer finner intressant är fokusområdet att lyfta det *patogena perspektivet* med dess intresse för brottslighetens orsaker, varför människor är kriminella.

Det *salutogenetiska perspektivet* förklaras således med fokus på faktorer som genererar ett icke kriminellt handlande. Det är dock av betydelse att belysa både det *patogena* och *salutogenetiska perspektivet* i forskning då det ena inte utesluter det andra. Med bakgrund till att Antonovsky framhåller att det *salutogenetiska perspektivet* bör få mer spelrum i dagens forskning (Antonovsky 2005:25–26) samt hur begreppet ”kriminologi” har en tendens att dra

mot det *patogena perspektivet* ser jag möjligheter till att utveckla forskning utifrån ett *salutogenetiskt perspektiv* inom kriminologi.

1.2 Syfte och frågeställning

Med bakgrund av att kriminologi, som redovisats ovan, tenderar fokusera på det *patogena perspektivet* istället för det *salutogenetiskt perspektivet* är det relevantt att genomföra en fördjupad studie av sådana *sociala faktorer* som verkar brottshindrande och integrerande i samhället. Jag är intresserad av att bidra med kunskap om sådant som kan förebygga olika brott och kriminalitet. Därför är jag nyfiken på att förstå mer om vilka faktorer samt normer och värderingar som är viktiga i vår uppväxt gällande personlig och kollektiv utveckling. Intresset att undersöka just faktorer i en uppväxt är även en avgränsning som åsyftar en fördjupning i faktorerna under denna tidsperiod i människors liv.

Denna uppsats ämnar öka kunskapen om vilka faktorer i en uppväxt som ur ett *salutogenetiskt* och *rättssociologiskt perspektiv* förklarar ett *icke kriminellt handlande* utifrån unga studenters reflektioner och erfarenheter. Med bakgrund av detta har följande frågeställning formulerats;

- Hur reflekterar unga studenter kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande?

1.3 Rättssociologisk relevans

Rättssociologin eftersträvar att skapa en djupare förståelse för normers och rättsreglers funktion i samhället och genom detta skapa en ökad förståelse för faktorer som påverkar det mänskliga handlandet (Baier & Svensson, 2009:14–18). I denna uppsats är det mänskliga handlandet ett icke kriminellt handlande och fokus kommer ligga på *normer* och *värderingar* som påverkar detta handlande. Med andra ord kommer uppsatsen försöka undersöka viktiga faktorer som bygger på sådana *normer* och *värderingar* som leder till handlingar som följer normer och regler. Vidare är sådana uppväxtfaktorer som denna studie ämnar fokusera på intressanta att identifiera och kategorisera samt därefter kunna analysera med hjälp av en teori om ”sociala band”. Teorin bygger på att vissa bestämda *normer* och *värderingar* leder till *icke kriminella* handlingar som stämmer överens med och följer de normer som råder i samhället (se mer därom i avsnitt 3. Teorin sociala band). Detta är den rättssociologiska relevansen som min studie och uppsats vilar på.

2. Tidigare forskning

Nedan kommer tidigare forskning redovisas med en inledande del bestående av det *salutogenetiska perspektivets* forskningsomfång. Efter detta kommer olika författares och forskares forskning lyftas med fokus på det salutogenetiska perspektivet och uppväxtens betydelse för ett icke kriminellt handlande.

2.1 Salutogenetiskt perspektiv och skyddsfaktorer

Tidigare forskning ur ett hundra procent *salutogenetiskt perspektiv* är svårt att finna då sättet att belysa kriminalitet som samhällsproblem oftast sker från motsatt håll; således att se till och undersöka de faktorer i samhället som leder till kriminalitet. Dock går att finna vissa delar av denna typ av forskning som tangerar det *salutogenetiska perspektivets* fokusområde. Det finns vidare ingen omfattande forskning inom detta ämne från Sverige utan det är snarare andra länder som publicerat tidigare forskning kring det *salutogenetiska perspektivet* och dess skyddsfaktorer i en uppväxt.

Det finns inom forskning en diskussion kring så kallade ”skyddande faktorer”. Således en form av *salutogenetiskt perspektiv*. Med detta menas de förhållanden som verkar brottshindrande samt som balanserande kraft gentemot riskfaktorernas inverkan på människors liv, så kallade brottshindrande krafter. Denna något generella definition av begreppet *skyddande faktorer* godtas av de flesta forskare. Men när en mer detaljerad formulering av begreppet ska fastslås uppkommer oenigheter om hur begreppet faktiskt ska definieras och mätas. Det är dock av vikt att nämna att skyddande faktorer inte är detsamma som positiva faktorer inom den kriminologiska nischen. Skyddande faktorer som också kan benämnas som skyddsfaktorer går att se som bromsande faktorer för en negativ utveckling i människors liv. Dessa är i vissa fall positiva men kan även upplevas som negativa. I forskningssammanhang lyfts skyddsfaktorernas förhållanden snarare som värdeneutrala än med en specifik dragning åt det negativa eller positiva hållet (Söderholm Carpelan & Runquist 2002:193–194).

2.2 Relationer och förhållanden som brottshindrandekraft

Författarna G. Higgins, W. Jennings och M. Mahoney till artikeln *Developmental trajectories of maternal and paternal attachment and delinquency in adolescence* hade som syfte med sin forskning att undersöka sambandet mellan föräldrarnas och ungdomarnas anknytning och hur detta korresponderar med kriminalitet. Studien påvisade en förändring över tid gällande anknytning mellan föräldrar och ungdomar i åldrarna tolv år till sexton år. Resultatet av

studien kan i korthet sammanfattas med att det gick att fastställa att föräldrarnas och ungdomarnas anknytning är en faktor som med sannolikhet påverkar att ett brottsligt beteende från ungdomarnas sida minskar. Således konstateras uppväxtens brottshindrande roll utifrån föräldrarnas och ungdomars anknytning (Higgins, Jennings & Mahoney 2010).

Vidare finns forskning som även den lyfter föräldrar och familjens roll gällande ungas benägenhet att begå brott, men som också fokuserar på anknytning till skolmiljö. I artikeln *The Relation of Family and School Attachment to Adolescent Deviance in Diverse Groups and Communities* genomfördes en longitudinell studie av ungdomars hälsa. Syftet med detta var att undersöka i vilken utsträckning faktorerna familj- och skolrelationer har en minskad påverkan på olika typer av droganvändande samt våldsamt- och brottsligt beteende. Studien använde sig av en tidigare datainsamling från 1994 till 1996 bestående av 13 568 respondenter i USA som gick i sjunde till tolfte klass. Resultaten av studien påvisade att ungdomars anknytning till skola och familj tenderar att ha en minskad effekt gällande droganvändning, våldsamt- och brottsligt beteende (Dornbusch, Erickson, Laird & Wong 2001).

Det finns ytterligare en studie vid namn *Can differences in attachment to parents and level of self-control explain the gender gap in juvenile delinquency? Testing a gender attachment-self-control theory* som även den lyfter att anknytning mellan barn och föräldrar kan verka brottshindrande. Författarna H. Hirtenlehner och B. Sims Blackwell valde dock till skillnad från föregående presenterad forskning att applicera ett genusperspektiv. Det konstaterades att det är ett allmänt vedertaget fenomen att pojkar i större utsträckning än flickor faller in i kriminellt handlande. Studien menade att detta kan ses till följd av att pojkar har lägre nivå av självkontroll. Detta eftersom de tenderar att ha sämre anknytning till mödrar än vad flickor har. Föräldrarnas inverkan på unga och deras handlande kan således ses som en faktor vilken tenderar att påverka självkontroll och således påverka det brottsliga beteendet (Hirtenlehner & Sims Blackwell 2015).

Ytterligare faktorer gällande ungas relationer och förhållanden beskrivs i artikel *Do Life Course Transitions and Social Bonds Influence Male and Female Offending Differently? Gender Contrasts and Criminality*. Författarna C. Salvatore och M. Markowitz framhöll att ungas umgängeskrets och vänner har stor inverkan som brottshindrande kraft (Salvatore & Markowitz 2014).

2.3 Förpliktelse och engagemang som brottshindrande kraft

M. Hooghe, B. Vanhoutte, W. Hardyns och T. Bircan har författat artikeln *Unemployment, inequality, poverty and crime*. Författarna genomförde en studie utifrån en analys av hur brott korresponderar med utsatthet i Belgiska kommuner mellan perioden 2001 till 2006. Detta resulterade i ett resonemang om att arbetslöshet går att koppla till ökad brottsbenägenhet, men också att låg inkomst har en negativ effekt gällande våldsbrott. Dock hade detta ingen effekt på egendomsbrott. Således konstaterades att en brottshindrande kraft är att människor har möjlighet till arbete (Hooghe, Vanhoutte, Hardyns & Bircan 2011).

Vidare finns forskning som även lyfter att andra faktorer i samhället vars förpliktelser för unga verkar brottshindrande. *Social control theory: The salience of components by age, gender, and type of crime* författad av J. Friedman och D. Rosenbaum hade sin grund i forskning från 1985 där deltagarna i studien var studenter i Midwestern städer i USA. Syftet med studien var att undersöka attityder, uppfattningar och beteenden bland ungdomar. Resultatet visade tydligt att ungdomar som har en förpliktelse i skolan är mindre benägna att hamna i ett kriminellt handlande. Denna brottshindrande kraft innefattar även ungas möjlighet att kunna se långsiktigt fram i sina liv med potentiella mål och framtidsvisioner som är beroende av en väl genomförd skolgång (Friedman & Rosenbaum 1988). Vidare finns en koppling mellan lågutbildade människor som inte haft ett stort engagemang i skolan och självrapportering av brott (Newburn 2007:233).

2.4 Betydelsefulla aktiviteter som brottshindrande kraft

I J. Friedmans och D.P. Rosenbaums studie gick det att finna stöd för att engagemang inom religiösa samfund minskar brottsbenägenheten (Friedman & Rosenbaum 1988). Vidare gick det i andra studier att finna belägg för att tristess hos människor kan påverka dem att hamna i riskzonen för kriminalitet. Detta innebär att meningsfull sysselsättning och tidsfördriv är en viktig brottshindrande kraft för människor. Dock finns också forskning som framhåller det motsatta, att ungdomar som i hög grad är aktiva inom konventionella aktiviteter, tenderar att ha hög brottsbenägenhet. Således kan betydelsefulla aktiviteter till viss del verka som en brottshindrande kraft (Newburn 2007:234).

2.5 Lagar och värderingar som brottshindrande kraft

S. De Li som författat artikeln *Social control, delinquency and youth status achievement a developmental approach* åsyftade att undersöka effekten av formell- och informell kontroll på brottslighet. Forskningen påvisade att brottshindrande krafter utifrån personliga faktorer och

samhällets faktorer kan ses som en indirekt produkt av människors syn på och övertygelse om att brott är fel. Bandet mellan ett icke kriminellt handlade och synen på övertygelse beskrivs som stark (De Li 1999). Ytterligare forskning framhåller att det finns en betydande korrelation mellan människors värderingar och syn på rättssystemets lagar och regler och brottsbenägenhet. Människor som finner förtroende för samhället och rättssystemets ramverk av lagar har mycket mindre risk att falla in i kriminalitet än människor som inte har detta synsätt (Newburn 2007:234).

2.6 Personliga faktorer som brottshindrande kraft

K. Söderholm Carpelan och W. Runquist, författare till boken *Ung med tung social problematik – Hur kan vi förstå, förutsäga och planera för framtida behandling?* lyfte även en analys som menar att det finns specifika kategorier av faktorer som visar sig ha stor betydelse för att unga hålls tillbaka från kriminellt handlade. Dessa är en god emotionell stabilitet samt även god social kapacitet vilka främst är väsentliga för högriskungdomar (Söderholm Carpelan & Runquist 2002:193–194).

2.7 Levnadsvillkor som brottshindrande kraft

I artikeln, som även nämns under avsnitt 2.2 men som även är väsentlig att ha med här, *The Relation of Family and School Attachment to Adolescent Deviance in Diverse Groups and Communities*, författad av S. Dornbusch, K. Erickson, J. Laird och C. Wong, använde en tidigare datainsamling från 1994 till 1996 bestående av 13 568 respondenter i USA som gick i sjunde till tolfte klass. Resultaten i studien visade att det går att finna en signifikant skillnad mellan ungdomar vars levnadsförhållanden är ekonomiskt utsatta och ungdomar som lever mer ekonomiskt gynnsamma liv. Den mer ekonomiskt gynnade gruppen har mindre risk att begå brott (Dornbusch, Erickson, Laird & Wong 2001).

2.8 Sammanfattning

Tidigare forskning gällande faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande har bidragit med flertalet studier till vilka det går att finna stöd om brottshindrande krafter. Främst föräldrarnas roll i ungas liv förklaras som brottshindrande. Även vänner, umgänge och skolmiljö med dess utbildning samt förpliktelser och engagemang i olika aktiviteter kan ha betydelse. Vidare har även fastställts arbetets roll, människans förutsättningar och samhällets normer och värdering samt med individuella aspekter som betydelsefulla faktorer som verkar brottshindrande.

3. Teorin sociala band

Att människor inte begår brott går att förklara utifrån *teorin sociala band*. Nedan kommer teorin med dess centrala begrepp övergripande presenteras medan en djupare förklaring av teorins olika beståndsdelar presenteras i avsnitt 5. Resultat och analys.

Travis Hirschi, forskare inom sociologi och kriminologi, grundar teorin sociala band i en analys av en stor datainsamling där pojkar var studieobjektet. Hirschi menar att alla människor har naturligt medfödda impulser som riskerar att leda till ett kriminellt beteende. Dock är det långt ifrån alla människor som blir kriminella och således avser teorin att fokusera på laglydiga studieobjekt. Enligt teorin går den främsta brottshindrande kraften att finna i en integrering i samhället med dess normer och värderingar. Dessa bygger på det lagar och regler samhällets medborgare gemensamt anammar och värderar att efterfölja. Detta sker genom en social kontroll. När en människas relation till det konventionella samhället påverkas negativt och försvagas resulterar detta en form av avlastande tryck som tidigare fungerat som brottsreducerande. När de sociala banden mellan människa och samhälle inte längre upprätthålls ökar risken för brott markant. Teorin består av fyra huvudkategorier vid namn anknytning, åtagande, delaktighet samt övertygelse (Hirschi 2002:16–26).

3.1 Anknytning

Anknytning är ett socialt band som innefattar konventionella relationer och förhållanden människor har med familj, vänner och skola. Relationernas roll i människans liv kan förändras över tid och som litet barn är det främst relationerna till föräldrar eller andra vuxna som är viktig (Hirschi 2002:85–109). Vidare när skolan tar del av barns liv blir även denna en viktig faktor (Hirschi 2002:110–134). Även relationer till likasinnade så som vänner, skolkamrater och andra inom umgängeskretsen är viktiga (Hirschi 2002:135–161). Anknytning har en påverkande effekt gentemot människor genom att utöva en social kontroll genom känslomässiga relationer. Anknytning kan även beskrivas i förhållande till internalisering, vilket betyder att normer och värderingar införlivas i människors samvete. Avsaknaden av anknytning till konventionella relationer kan ses leda till en normbrytande frihet där regler gällande moral och normer kan brytas. Att inte vara en del av samhället kan vidare resultera i att samhällets normer och värderingar inte heller anses värda att anamma. Teorins utgångspunkt gällande människor är att dessa naturligt befinner sig i en benägenhet att vara impulsiv och att bryta regler vilka således hålls tillbaka genom den sociala kontroll som appliceras genom anknytningen. Med bakgrund av detta kan ett avvikande beteende och

således ett kriminellt handlande förklaras som att människor misslyckas att upprätthålla starka anknytningsband till samhället och dess konventionella relationer (Hirschi 2002:16–19).

3.2 Åtagande

Åtagande är ett begrepp som kan förklaras utifrån det konventionella mål människor har i frågor kring mognad, utbildning och arbete. Det kan beskrivas som att människor anser dessa mål eftersträvansvärda och beteenden som skulle anses skadliga för att uppnå eller fördärva målen undviks. Med andra ord kan åtagande ses i förhållande till en rädsla för konsekvenser som grundar sig i att bryta regler och att förlora investering i konventionella mål. En avsaknad av dessa åtaganden och mål kan generera svaga sociala band som i sin tur kan leda till uteblivna drömmar för människor (Hirschi 2002:163–186). Således kan åtagande ses som en social kontroll och en internalisering av normer och värderingar vars närvaro påverkar människor i deras val gällande huruvida det helt enkelt är värt att begå kriminella handlingar istället för att följa samhällets normer och värderingar (Hirschi 2002:20–23).

3.3 Delaktighet

Delaktighet är det sociala band vars fokusområde är människors deltagande i konventionella aktiviteter, hobbyer och fritidsintressen. Att vara involverad i dessa delaktigheter genererar att brottsbenägenheten minskar. Detta på grund av att dessa konventionella aktiviteter är ett tidsfördriv vilket således resulterar i färre möjligheter till kriminellt beteende (Hirschi 2002: 21-22). Teorin lyfter skolans roll som mer än att vara utbildningsmässigt förberedande då delaktighet redan i unga år påverkar ett icke kriminellt beteende. Fortsättningsvis är arbete, involvering i idrottsaktiviteter och andra hobbyer viktiga faktorer som tillika skolans roll verkar brottshindrande genom den sociala kontrollen som åläggs människan samt den internaliseringen av normer och värderingar som sker (Hirschi 2002:187–196).

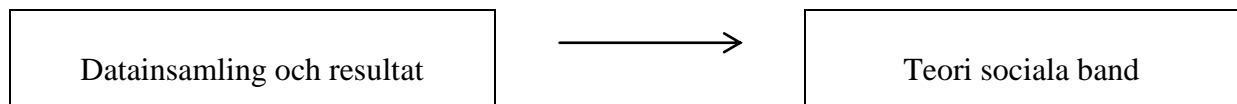
3.4 Övertygelse

Det sociala bandet övertygelse behandlar det faktum att människor har en övertygelse om att lagen och moraliska regler är det rätta samt måste upprätthållas. En insikt om att samhällets gemensamma värdegrund och den struktur baserad på lagar och andra regler utgör grunden till att de dominerande normerna är och bör vara rådande. I fall då människor inte har denna övertygelse och när norm och värdering inte är internaliserade hos dem kan detta generera ett missnöje över samhällets rådande regelverk kan leda till ett kriminellt handlande (Hirschi 2002: 199-224).

4. Metod

Studien har genomförts utifrån en induktiv ansats vilket innebär att datainsamling och resultat inte varit beroende av en teori. Teorin har istället efter insamlad data och sammanställt resultat bestämts och tillämpats (Bryman 2011:28).

Figur 1: Förklaring av induktiv ansats

För att höja studiens reliabilitet och validitet, se avsnitt 4.3 Reliabilitet och validitet, är det viktigt att genomgående förklara metod och metodval. Detta för att ge studien så hög tillförlitlighet som möjligt. Därför kommer nedan studiens metod redovisas med pilotstudie, intervjuer, indexering samt kvantifiering.

4.1 Datainsamling

Studiens datainsamling har genomförts i två steg med en inledande pilotstudie. Vilket följdes av intervjuer av unga studenter som föll inom urvalsgruppen. Nedan presenteras de två delmomenten.

4.1.1 Pilotstudie

Studien tog avstamp i en pilotstudie vilken åsyftade att få inblick i det valda tillvägagångsättet gällande metoden samt ge en förståelse för hur den kvalitativa datainsamlingen på bästa sätt skulle genomföras. Pilotstudien omfattade fem intervjuer som lade grunden till hur eventuella följdfrågor skulle formuleras samt generera ett resultat till vilket en planerad indexeringsmetod och kvantifiering kunde planeras (Bryman 2011:422).

4.1.2 Intervjuer

Gällande kvalitativ forskning är intervjuer av olika slag de vanligast förekommande metodvalen. Kanske främst eftersom intervjuer ger möjlighet att anpassa metodprocessen till just den studie forskaren vill genomföra (Bryman 2011:412–413). Eftersom denna studie hade syftet att undersöka människors tankar och reflektioner har den genomförts som en surveyundersökning. Detta har gjorts i form av intervjuer på cirka 20 minuter samt med en intervjuteknik som byggde på fem i förväg planerade inledande frågor som följdes av en huvudfråga. De inledande frågorna valdes för att bekräfta att de unga studenterna föll inom studiens urval, se avsnitt 4.1.3 Urval och avgränsning, samt var införstådda med de etiska aspekterna, se avsnitt 4.1.4 Etiska aspekter, som styrts uppsatsen. Endast när behovet av

följdfrågor till huvudfrågan var nödvändigt formulerades dessa i stunden beroende av vad de unga studenterna valt att berätta om. Valet av ostrukturerad intervju för huvudfrågan byggde på det faktum att det fanns risk att studenternas reflektioner skulle påverkas av semistrukturerade- eller strukturerade intervjuer i form av ledande frågor. Då i princip alla frågor som kunde verka vägledande var uteslutna fastställdes det mest lämpade valet till ostrukturerade intervjuer (Bryman 2011:415). Frågorna var dessa;

- Har du läst informationsbrevet?
  - Har du några frågor?
  - Är du student vid Lunds universitet?
  - Hur gammal är du?
  - Vilket kön identifierar du dig med?
-
- **Hur reflekterar du kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande?**

Intervjuerna utfördes ansikte mot ansikte vilket å ena sidan var mycket tidskrävande men å andra sidan innebar ett resultat bestående av detaljerade svar då respondenterna under intervjun tillgodosågs med direkt bekräftelse från mig som forskare. Just denna fördel med ansikte mot ansikte intervjuer var det som var grunden till detta metodval (Denscombe 2009:28–29). Intervjuerna var även så kallade personliga intervjuer där jag och endast en student träffades per intervjutillfälle. Detta eftersom den personliga intervjun är förhållandevis enkel att genomföra samt gett mig som forskare fördelen att kunna strukturera upp intervjun på ett sätt jag ansåg lämpligt (Denscombe 2009:365). Samtliga intervjuer spelades in med ljudupptagare för att hjälpa mig som forskare att inte missa något som studenterna nämnde. Efter varje intervju transkriberades materialet och ljudfilen raderades för att upprätthålla anonymiteten på deltagarna (Denscombe 2009:259).

4.1.3 Urval och avgränsning

För att besvara den valda frågeställningen med hänsyn till arbetets tidsomfång samt ekonomiska resurser har vissa avgränsningar tvingats göras. Gällande val av respondenter i studien har ett slumpmässigt urval tillämpats. Detta eftersom det ansågs mest lämpligt för att få ett övergripande resultat. Ett stratifierat- eller systematiskt urval hade eventuellt riskerat att urvalet och dess svar blivit vinklat då exempelvis studenter vid en viss typ av utbildning har viss kunskap kring det berörda ämnet. För att undvika detta valdes studenter inom

avgränsningen slumpmässigt ut. Detta utfördes praktiskt genom att respondenterna tillfrågades utomhus i Lundagårdsområdet i Lund samt universitetsområdet vid Lunds universitet med omnejd. Intervjuerna ägde rum direkt efter kontakten skapats på bänkar eller dylika sittplatser i närheten. (Denscombe 2009:33). Eftersom kvalitativa studier bestående av småskalig storlek bör inneha minst 30 deltagande respondenter beslöts att urvalet skulle avgränsas till 15 kvinnliga och 15 manliga unga studenter i åldrarna 21-25 som studerar vid Lunds universitet (Denscombe 2009:51). Respondenternas förhållningsätt till ett kriminellt eller icke kriminellt liv ansågs inte relevant och utelämnades således. Detta eftersom en icke kriminell person likväl en kriminell persons reflektioner ansågs viktiga i förhållande till syfte och frågeställning.

4.1.4 Etiska aspekter

Inledningsvis och kanske mest grundläggande gällande forskningsetik har alla respondenter varit införstådda med studiens förekomst och dess syfte. För att möjliggöra detta tilldelades samtliga respondenter ett informationsbrev där studiens syfte och metod samt de etiska aspekterna framgick (Denscombe 2009:231). Vidare har de etiska övervägandena varit grundade i tre principer bestående av 1) respondenternas intressen ska skyddas vilket betyder att deltagarna i studien har rättigheter och dessa rättigheter ska respekteras. Ingen av deltagarna ska lida men av sitt deltagande. 2) Forskaren ska undvika falsk förespegling eller oriktiga framställningar vilket innebär att respondenterna hela tiden ska vara införstådda med studiens syfte samt att all kommunikation ska vara öppen och tydlig gentemot deltagarna genom hela processen. 3) Respondenterna ska delta av egen fri vilja med vilket menas att alla deltagare ska medverka av egen fri vilja samt vara införstådda med att de när som helst kan avbryta och lämna studien (Denscombe 2009: 295-198).

4.2 Analys av data

Dataanalysen har genomförts i två olika steg och är således en metodkombination. Detta tillvägagångsätt valdes för att få en ökad träffsäkerhet i det som undersöktes samt få en mer fullständig bild i hur unga studenter reflekterar kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande (Denscombe 2009:149–153). Nedan kommer metodkombinationen med dess indexerings- samt kvantifieringsprocessen redovisas i två separata avsnitt.

4.2.1 Indexering

Efter färdig datainsamling och transkribering av intervjuerna genomfördes en indexering av materialet. Inledningsvis anonymiserades samtliga intervjuer i ett system baserat på siffrorna 1 till 30. Alla intervjuer tilldelades siffror mellan 1 till 30 till vilka blev de enda igenkänningsfaktorerna som fanns under bearbetningen av materialet (Denscombe 2009:371). Efter detta kunde analysen påbörjas vilket skedde i fyra steg. 1) Detta tog sin början i att en genomläsning av materialet genomfördes. Detta första steg åsyftade inte att framställa koder eller teman utan mer en grund till att få en inblick i vad intervjuerna genererat för resultat. Dock kunde redan i detta stadiet en viss bild av ett kommande resultat börja målas upp. 2) Steg två i processen var att återigen genomföra en genomläsning av materialet men till skillnad från föregående gång uppmärksammades kontinuerliga notiser bestående av kommentarer av vad texterna innehöll. Materialets nyckelord och gemensamma teman som var anmärkningsvärda noterades som en grovkodning. Detta genomfördes teoretiskt utifrån litteratur men mycket av tillvägagångsättets praktiska process var baserat på idéer jag själv utvecklat. Bland annat i form av att delar av intervjuerna identifierades med färg för att ge en strategisk insyn i materialet. Således följdes samtliga steg som litteraturen ansåg viktiga men anpassades för att passa just denna studie (Bryman 2011:525).

Tabell 1: Exempel av steg 2 i indexeringsprocessen

Transkriberat material från intervju	Kontinuerlig notis av nyckelord och tema
”Jag kan ju bara rent utgå från mitt eget liv och då mest är det väl min pappa som är polis och då handlar det väl mycket mer med att jag vill ju liksom inte göra honom besviken”	Hänvisar till faderns roll i uppväxten. Förklarar en rädsla att göra fadern besviken vid ett eventuellt kriminellt handlande.

3) I steg tre i processen skedde en noggrannare och mer kritisk analys av teman som genererats tidigare och mer precisa teman framställdes utifrån intervjuernas innehåll. Vissa sedan tidigare olika teman hamnade under ett gemensamt samlingstema. Detta eftersom resultatet visade att dessa teman var så pass lika att de passade bättre tillsammans än separat eller att vissa teman helt enkelt överlappade varandra så pass mycket att det var svårt att skilja dem åt (Bryman 2011:525). 4) Utifrån dessa nya framtagna teman konstruerades ett kodningsschema, se bifogad fil B. För att på enklaste sätt genomföra analys samt redovisning

av data delades berörda teman in i olika huvudteman. Vidare delades respektive huvudtema in i underkategorier i form underteman. För att höja reliabilitet och validitet genomfördes två genomläsningar samt kodningar av materialet.

Tabell 2: Exempel på samtliga steg i indexeringsprocessen

Transkriberat material från intervju	Kontinuerlig notis av nyckelord och tema	Preciserad notis	Huvud- och undertema
”Jag kan ju bara rent utgå från mitt eget liv och då mest är det väl min pappa som är polis och då handlar det väl mycket mer med att jag vill ju liksom inte göra honom besviken.”	Hänvisar till faderns roll i uppväxten. Förklaras en rädsla att göra fadern besviken vid ett eventuellt kriminellt handlande.	Plikttrogenhet till fadern	Huvudtema: Hemmet Undertema: Plikttrogenhet

4.2.2 Kvantifiering

För att ytterligare säkerställa att resultatet av vad studenterna ansåg vara väsentliga faktorer i en uppväxt för ett icke kriminellt handlande genomfördes även en kvantifiering. Detta skapade en bro mellan kvalitativt och kvantitativt resultatanalys vilket gav en tydlig bild av vilka faktorer studenterna reflekterade kring som väsentliga för ett icke kriminellt handlande. I kvantifieringsanalysen användes de teman som indexeringsprocessen utarbetade och som ansågs relevanta utifrån studiens syfte och frågeställning. Det var således inte nyckelord eller sökord som utgjorde kvantifieringen då detta ansågs bli ”kaka på kaka” eftersom teman redan identifierats i tidigare indexeringsanalys av datainsamlingen. Fortsättningsvis genomfördes en analys i exakt hur många gånger huvudteman och dess underteman var återkommande i intervjuerna. Detta resulterade i att det enkelt gick att finna de teman som var återkommande mer än andra samt gjorde analysen mer djupgående. Praktiskt genomfördes detta i form av en checklista, se bilaga B. Schema för kvantifiering, där samtliga huvudteman och underteman var närvarande. Sedan bearbetades intervjuerna en och en och de teman som var presenterade

i intervjuerna checkades av och noterades. Tillika genomförandet av indexeringen, se avsnitt 4.2 Analys av data, fanns stöd av tillvägagångsätt i litteratur men anpassades efter studiens resurser (Bryman 2011:548).

4.3 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är begrepp som förklarar en studies kvalitet och tillförlitlighet. Reliabilitet handlar om resultatet och dess innehåll, således att resultatet skulle bli det samma vid återkommande prövningar. Medan validitet är ett mått som prövar om studien undersöker det som faktiskt ska undersökas. För att höja reliabilitet och validitet i denna studie har avsnitt 4. Metod i detalj utformats för att framtida forskare ska kunna genomföra en liknande studie och få ett likande resultat. Samt att val av respondenter och intervjufrågor till intervjuer är grundade i frågeställningen och således resulterar i att det som undersöks också är det som åsyftades att undersökas (Ejvegård 2009:77–81).

5. Resultat och analys

Nedan kommer resultatet av de unga studenternas reflektioner angående faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande redovisas. För att på enklast sätt redovisa studenternas reflektioner kommer intervjuernas innehåll redovisas utifrån valda huvud- och underteman. Även en analys av intervjuerna utifrån vald teori kommer presenteras. Observera att alla resultat presenteras procentuellt utifrån samtliga intervjuer, således är procentsatserna beräknat utifrån att 100 procent är 30 intervjuer. Vidare är samtliga citat av studenter tagna ur transkriberingen bestående av vad de unga studenterna sagt i intervjuerna. Skulle ett intresse finnas för att ta del av transkriberingarna vänligen kontakta mig, Emma Belin, så kan detta ordnas.

5.1 Hemmet

Det vanligaste huvudtemat som gick att återfinna i samtliga intervjuer var *hemmet*. Detta huvudtema innefattar de relationer och den miljö som barn kommer i kontakt med i sitt hem så som föräldrar, familj, syskon eller vårdnadshavare. Av dessa kategorier var det absolut vanligaste föräldrarna.

	Antal	Procent
Hemmet	30	100%
Icke kriminella och drogfria	13	43%
Miljö och boende	13	43%
Engagemang och kärlek	7	23%
Trygghet, stöd, stabilitet och tillit	17	57%
Regler och koll	8	27%
Frihet och ansvar	3	10%
Värderingar	5	17%
Plikttrogenhet	2	7%
Vägledning	7	23%

Många studenter lyfte flertalet faktorer kopplade till hemmamiljön som väsentliga för ett icke kriminellt handlande. Den vanligaste var att hemmet och dess relationer måste bistå med *trygghet, stöd, stabilitet och tillit*. I näst intill samtliga intervjuer när detta undertema nämndes menades att vikten främst låg på föräldrarnas roll. Barn som kan tillgodoses med denna typ av faktorer menades ha mindre risk att falla in i kriminalitet. Ytterligare ett undertema som lyftes var vikten av *engagemang och kärlek* från relationerna i hemmamiljön. Detta undertema var inte lika förekommande som *trygghet, stöd, stabilitet och tillit*, utan gick att finna cirka en femtedel av intervjuerna, men som berörde liknande meningar.

Vidare uttryckte lite mindre än hälften av studenterna vikten av att relationer i hemmet bör vara *icke kriminella och drogfria*, även inräknat en avsaknad av alkoholmissbruk, för att ge bra förutsättningar och en icke kriminell påverkan. Fortsättningsvis nämnde endast ett fåtal studenter att hemmets *värderingar* är viktiga för hur barn kommer att se på kriminalitet och att få en avhållsamhet mot kriminella handlingar. Även här var föräldrarna den mest omnämnda gruppen vilka har inflytande att påverka. En av studenterna använde ordval som tydligt ger förståelse för hur barn påverkas av *hemmets* relationer ”Barn gör inte som föräldrar säger, de gör som föräldrarna gör”. Med bakgrund av detta kan föräldrarnas relation till droger och deras handlande att vara *icke kriminella och drogfria* samt *värderingarna i hemmet* ses påverka i stor utsträckning. En annan student, student 23, ställde den brottshindrande faktorn trygghet mot förekomsten av missbruk av föräldrarna och formulerade sig på följande sätt; ”Men så länge man känner sig trygg och att man har någon som älskar en. Fast det kan man ha ändå även om man har föräldrar som är missbrukare i och för sig”.

Cirka en tredjedel av studenterna menade att hemmamiljöns relationer, främst föräldrarna, måste bistå med olika typer av *regler och koll* som begränsar beteende och handlande. Detsamma gäller att *hemmet* bör hålla koll på barn och deras aktiviteter. I något färre intervjuer än temat *regler och koll* framgick betydelsen av att på olika sätt hjälpa barn med *vägledning* i livet och att bistå barn med att följa en viss bana i livet. Student 25 reflekterar angående föräldrarnas roll i kombination med *vägledning* på följande sätt; ” Man blir vägled in i ett tidigt stadie. De riktar in en på rätt bana så att säga!”. Dock är dessa komplexa faktorer då även studenter lyfte att *frihet och ansvar* är värdefulla delar i att hemmet ger unga tillit. De menade att barn bör ha frihet att själv forma sina liv samt att totala förbud inte bör finnas. Totala förbud kan, enligt studenterna, slå fel och således generera revolt.

Utöver detta talades även om *miljö och boende* som brottshindrande krafter. En student ställde detta mot medfödda riskfaktorer och berättade att miljöns inflytande är större än barns medfödda riskfaktor. Student 2 förklarade på följande sätt; ” Men jag tänker att miljön ändå har så pass mycket inflytande att även om en person är lite impulsiv eller så, så spelar det ingen roll”. Då *miljö och boende* är breda begrepp som i många fall studenterna valde att inte fördjupa sig i råder otydligheter kring vad gällande *miljö och boende* som är brottshindrande. Dock fanns återkommande kopplingar till de relationer som går att finna i boendemiljön i form av främst föräldrars roll. *Miljö och boende* innefattade även en återkoppling till det som

nämnts ovan angående *trygghet, stöd, stabilitet, tillit, kärlek och engagemang, regler och koll* samt *vägledning*. Således går alla dessa underteman hand i hand och kan i vissa fall anses svåra att skilja åt då studenterna diskuterade kring dessa i ett samspel. Slutligen förklarade ett fåtal att *plikttrogenhet* gentemot föräldrarna är en faktor. Beteende tillika avhållsamhet av kriminella handlingar upprätthålls genom en rationell tanke om att *plikttrogenhet* är viktig.

Analys

Teorin sociala band tar avstamp i vad det som kallas *anknytning* till konventionella relationer, att en människas avhållsamhet till brottsliga handlingar går att förstås utifrån den sociala kontroll dessa anknytningar bistår med. Föräldrarollen är något som påtalas vara den avgörande anknytningen (Hirschi 2002:16–19). Även om studenterna i intervjuerna i majoriteten av tillfällena nämnde föräldrar eller vårdnadshavare berättade flertalet även om syskon och deras roll som brottspreventiv kraft. Teorin anmärker på att fadern har en mer betydelsefull roll än modern gällande *anknytning* och dess brottsprevention (Hirschi 2002:100–102). Dock var detta något studenterna inte i större utsträckning reflekterade över eller valde lyfta som en väsentlig faktor.

Vid en djupare analys framkom att trygghet, stöd, stabilitet och tillit samt kärlek och engagemang är viktiga faktorer gällande konventionella och känslomässiga relationer avseende brottsprevention. Detta kan ses som en del i det *teorin sociala band* lyfter angående *anknytning* och att barn som har affektion till föräldrarna tenderar att vara mindre brottsbenägna än barn som har en avsaknad av detta. Följaktligen resulterar affektion av olika slag, så som underteman i intervjuerna visar, i att det sociala bandet *anknytning* stärks och den sociala kontrollen får mer verkningskraft (Hirschi 2002:92–93). Hemmets roll, återigen främst föräldrarnas enligt studenterna, har även betydelse beträffande värderingar samt att hemmets relationer bör vara icke kriminella och drogfria. Detta kan kopplas till det grundläggande faktum att *teorin sociala band* bygger på föreställningen att *anknytning* mellan konventionella relationer i en människas liv resulterar i en internalisering, överföring av normer och värderingar. Med bakgrund av detta kan avsaknaden av kriminalitet, droger och alkoholproblematik hos nära relationer till barnet förklaras som en förflyttning av avhållsamhetens värderingar (Hirschi 2002:16–19).

Studenternas utsagor behandlade även tankar kring hur barn påverkad av regler och liknande redskap för att hållas under kontroll samt att hemmet bistår med vägledning. *Teorin sociala*

band redogör för *anknytning* mellan barn och föräldrar som påverkan av övervakning. Att föräldrar har bra kontroll på barn tenderar att resultera i att brottsbenägenhet hos barn minskar. Dock menas även att korrelationen mellan föräldrars kontroll och minskad brottsbenägenhet hos barn snarare bygger på en insikt i barns aktiviteter än att applicera stränga regler till vilka barnet förväntas följa (Hirschi 2002:88–89). Fortsättningsvis lyfte även studenterna att pliktrogenhet gentemot hemmet är en faktor till avhållsamhet av kriminalitet. *Teorin sociala band* förklarar detta utifrån att social kontroll av de konventionella relationerna håller tillbaka ett kriminellt handlande. Barn som tenderar att ha föräldrarnas värderingar i åtanke när de handlar och fattar beslut löper lägre risk att bli kriminella. Detta kan förklara att så pass många studenter ansåg regler vara väsentliga då regler indirekt kan ses som föräldrarnas sätt att överföra värderingar och normer (Hirschi 2002: 107-109).

5.2 Vänner och umgänge

Ytterligare ett huvudtema som studenterna reflekterade kring, i mer än hälften av intervjuerna, var *vänner och umgänge*. Detta innefattar de personer som finns i barns närhet gällande vänner, umgänge och umgängeskrets. Studenterna lyfte flertalet faktorer till vilka barns icke kriminella handlande gick att koppla till detta huvudtema.

	Antal	Procent
Vänner och umgänge	22	73%
Trygghet och stöd	5	17%
Värderingar	7	23%
Icke kriminella och drogfria	10	33%
Vänners föräldrar	4	13%
Avsaknad av gruppptryck	6	20%
Förebilder	5	17%

Studenterna berättade att *vänner och umgänge* kan vara en brottshindrande kraft om dessa relationer bygger på *trygghet och stöd*. Fortsättningsvis menades att en avgörande faktor för ett icke kriminellt handlande är vänner och att dessa är *icke-kriminella och drogfria*, även med en avsaknad av alkoholmissbruk. Detta går även att koppla till undertema *förebilder* där studenterna menade att olika typer av förebilder är viktiga och kan påverka barn att få laglydiga liv. Vidare var även undertemat vänners *värderingar* viktigt enligt intervjuerna och dessa bör vara bra för att påverka ett icke kriminellt liv. Student 9 formulerade hur påverkan av vänskapsrelationerna ser ut med dessa ord; ”Det blir typ normalisering av brott men också normalisering av inte brott”. Detta kan kopplas till undertemat *avsaknad av gruppptryck* då

studenterna ansåg att *avsaknad av gruppsyck* är en viktig faktor som hjälper barn att hålla sig på den rätta sidan av lagen. Detta lyftes i kombination med kommentarer om att gruppsyck och dåligt umgänge går att finna i relation med varandra. Student 1 förklarade; ”Gruppsyck, från vänskapskretsen. Och det är nog ofta om man har vänner som hamnar på fel spår och så går man med och gör kriminella handlingar och dåliga grejer för att man inte vill vara annorlunda”.

Dock kan gruppsyck ses på ett omvänt sätt, något som Student 3 förklarade på följande sätt; ”Men också liksom att de man umgås med, att gruppsycket kan vara omvänt och att du gör bra saker för att gruppsycket säger det”. Utifrån detta går att fastställa att gruppsyck både kan ha en brottsutvecklande kraft men även en brottshindrande. Ett fåtal studenter valde att utveckla tankarna kring *vänner och umgänge* och menade att *vänners föräldrar* också är avgörande för ett icke kriminellt handlande. Student 7 menade följande; ” Men det är ju klart, vänners föräldrar är ju också viktiga. Har de inte lika mycket koll på sina barn som mina föräldrar har på mig så kan det påverka”. Inte alla studenter som lyfte *vänners föräldrar* vidareutvecklade varför dessa var väsentliga, men ett fåtal förklarade att barn kan påverkas genom gruppsyck som grundar sig i hur vännerna är påverkade av sina föräldrar.

Analys

Teorin sociala band beskriver att även om föräldrar har en central roll gällande det sociala bandet *anknytning* går även vänner och umgängeskretsen att tillgodoräkna som en del i de konventionella relationerna (Hirschi 2002:135). Studenterna berättade om tankar kring att vänner bör vara icke kriminella och drogfria för att ha en brottshindrande inverkan. *Teorin sociala band* redogör för att *anknytning* mellan vänner påverkar brottsbenägenhet. Teorin menar att det finns en korrelation mellan umgängeskretsen och dess relation till kriminalitet och barns minskade brottsbenägenhet. Barn som inte har tendens att sedan tidigare vara i riskzonen för kriminalitet påverkas i stor grad av vänner som är i ett kriminellt beteende. På samma sätt som att barn med vänner som följer lagen och dess värderingar tenderar att även efterfölja normer och värderingar samhället har (Hirschi 2002:156–157).

På samma sätt menar *teorin sociala band* att *anknytning* mellan unga och vänner som är laglydiga och icke kriminella tenderar att ha stor avskräckande effekt mot ett kriminellt handlande. Detsamma gäller att kriminella vänner har en effekt till vilken kan kopplas en ökad brottsbenägenhet. Med bakgrund av detta kan även undertemat värderingar lyftas då

vänners normer och värderingar anses vara värda att anamma. Detta går även att se utifrån förebilder vilka ansågs vara brottshindrande. *Anknytning* till bra förebilder kan ha en brottspreventiv inverkan genom att upprätthålla en social kontroll. Vidare kan grupstryck och ett icke kriminellt handlande förklaras utifrån *teorin sociala band* och dess *anknytning*. Detta genom att vänners värderingar och normer appliceras och genom social kontroll förväntas efterföljas. Samma sociala kontroll gäller det grupstryck som leder till kriminalitet varav en avsaknad av sådant är väsentligt (Hirschi 2002: 150-151).

Studenterna lyfte även trygghet och stöd som en faktor till vilken det går att finna en brottshindrande kraft. *Teorin sociala band* påtalar, som nämnt tidigare, föräldrarnas roll och vikten av att det ska finnas en affektion mellan barn och förälder. Dock kan denna *anknytning* även i detta fall appliceras på vänskapsrelationer. Dessa relationer kan ses som betydelsefulla och innehar en liknande social kontroll. Som studenterna nämnt blir således trygghet och stöd viktiga eftersom de är nödvändiga för att stärka bandet *anknytning* mellan vänskapsrelationerna (Hirschi 2002: 92-93). Vidare nämndes även vänners föräldrar som ett återkommande undertema. Följaktligen kan vänner och umgängeskrets ses som ett nätverk där unga påverkar varandra genom normer, värderingar och grupstryck (Hirschi 2002: 150-151). Dessa är i sin tur till störst del påverkade av föräldrarna (Hirschi 2002: 16-20) vilket gör att *anknytning* mellan barn måste ses i relation till varandra och att det finns ett samspel mellan föräldrar och vänners grupstryck.

5.3 Skola och utbildning

En tredjedel av studenterna påtalade att huvudtemat *skola och utbildning* är viktigt och att närvaro av detta huvudtema är en betydelsefull del i att barn inte blir kriminella. Med *skola och utbildning* menas först och främst att barn tillbringar tid i skolmiljön men också att det finns resurser som så som kuratorer, studie- och yrkesvägledare, skolsköterskor, lärare och annan personal som skolan investerar i samt utbildning som innebär akademiska färdigheter.

Tabell 5: Förekomst av teman för skola och utbildning	Antal	Procent
Skola och utbildning	10	33%
Utbildning	3	10%
Trygghet, stöd och engagemang	7	23%
Värderingar	1	3%
Information och brottsförebyggande arbete	3	10%

Studenterna berättade att *skola och utbildning* har en brottshindrande kraft med dess personal och resurser genom att tillhandahålla *trygghet, stöd och engagemang* för barn. Student 21 förklarade på följande sätt; ”// men liksom tack vare föräldrars stöttning har jag ju insett att det beteende inte är accepterat i dagen normsamhälle och inte enbart mina föräldrars förtjänst utan jag har också haft stöttning genom skolan, kuratorer...//” . Vidare lyfte ett fåtal studenter skolans faktiska *värderingar* och att dessa bör vara bra. Dock kan studenterna som utelämnade vikten av skolans *värderingar* indirekt haft detta i åtanke då skolan är en statligt styrd institution och det näst intill förväntas att skolan ska upprätthålla dessa.

Fortsättningsvis valde studenterna att lyfta att skolan även har ett ansvar gällande *information och brottsförebyggande* arbete i form av olika insatser i skolan. Skolan kan ses vara en backup om hemmet och föräldrarna misslyckats med att vara en bra och brottshindrande resurs. Student 7 formulerade sig så här; ”Vår skola tog dit massa poliser som informerade om vad man ska göra i olika situationer, även hemma, och att de kunde hjälpa dig om du hade problem med föräldrarna”. Ytterligare en infallsvinkel på hur resurserna i skolan påverkar barn var att skolan och främst *utbildning* i sig var en brottslindrande kraft. Student 16 förklarade på följande sätt; ”//...om man har en utbildning som kommer säkra att man får jobb när man är färdigutbildad och att man kommer vara attraktiv inom arbetsmarknaden, och man vill ju inte begå brott då”. *Utbildning* ses således som en resurs till vilken det går att finna ett samband till framtidsplaner så som arbete vilka av studenterna ansågs vara brottshindrande.

Analys

Även om föräldrar har den mest centrala rollen som konventionell relation till barn har även skolan som institution en betydelsefull inverkan på att internalisera samhällets värderingar i barn. Stark *anknytning* och *åtagande* till skolan påverkar unga brottshindrande under skolåren men även i framtiden (Hirschi 2002:16–21). Skolan har även en väsentlig brottshindrande koppling till det *teorin sociala band* kallar *deltagande*, då skolan gör mer än att förbereda för framtiden i akademiska aspekter. *Teorin sociala band* menar att det finns en korrelation mellan *delaktighet* i skolan med dess aktiviteter så som läxor samt andra uppgifter och ett icke kriminella handlade (Hirschi 2002:191–192).

Studenterna lyfte även andra faktorer de ansåg vara väsentliga för ett icke kriminellt handlande, bland annat att skolan och dess resurser ska verka som stöd och trygghet vilket

kan antas stärka de sociala banden *anknytning* och *åtagande*. Detta inverkar i sin tur på att barns brottsbenägenhet minskar. *Teorin sociala band* påtalar en korrelation mellan unga vilka själva anser sig tycka om skolan och en avsaknad av kriminellt handlande. Det kan antas att faktorer så som trygghet och stöd är faktorer som är grund till att unga ska tycka om skolan. Trygghet och stöd i sig är således inte brottshindrande men i det stora hela är det väsentligt då det genererar att unga får en positiv inställning till skolan vilket följaktligen verkar brottshindrande (Hirschi 2002:120–121).

Studenterna reflekterade även kring utbildningen och dess brottshindrande kraft. *Teorin sociala band* menar att utbildningens medföljande kompetenser är avgörande för *åtagande* i skolan och en korrelation till låg brottsbenägenhet. Vidare framgår att skola och utbildning påverkar alla de fyra sociala banden *anknytning*, *åtagande*, *delaktighet* och *övertygelse* för att minska brottsbenägenheten snarare än att den akademiska kompetensen i sig är brottshindrande (Hirschi 2002:113). Skola och utbildning kan också ses utifrån det sociala bandet *åtagande* som förklaras utifrån de investeringar unga gör i sig själva. Detta resulterar i en social kontroll på grund av en rädsla att förlora den värdefulla investeringen som skolan och utbildningen utgör. Med bakgrund av detta kan skola och utbildning förklaras som en brottshindrande kraft eftersom barn inte vill riskera investeringen tillika utbildningsåren genom att begå kriminella handlingar (Hirschi 2002:20–22). Gällande det fåtalet studenter som lyfte att skolans värderingar är viktiga kan detta ses utifrån internalisering och att genom ett *åtagande* i skolans införlivas värderingar i barn (Hirschi 2002:16–19).

5.4 Aktiviteter

Studenternas reflektioner berörde även huvudtema *aktiviteter* och hur ett engagemang i olika typer av sysselsättningar kan ses som en brottshindrande kraft. Mer än hälften ansåg aktiviteter av olika slag vara viktiga faktorer som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande.

Tabell 6: Förekomst av teman för aktiviteter	Antal	Procent
Aktiviteter	18	60%
Tidsfördriv och ej driva omkring	8	27%
Adrenalinkick	1	3%
Ungdomsgårdar	2	7%
Avsaknad av viss onlineaktivitet	2	7%
Värderingar	2	7%
Jobb och arbete	2	7%
Hobbyer	8	27%

Studenterna reflekterade kring olika faktorer som de ansåg viktiga, ungefär en tredjedel berättade om vikten av undertema *tidsfördriv och ej driva omkring* vilket betyder att barn har sysselsättning istället för att inte ”driva omkring” planlöst, ensam eller i grupp. Student 28 formulerade sig på följande sätt; ”Men det är väl att man har någonting som är värdefullt att göra på sin fritid så att man inte bara dräller runt och gör massa skit”. Vidare lyfte studenterna att *hobbyer* är väsentligt. Dessa *hobbyer* förklarades bestå av ett engagemang och delaktighet inom olika typer av idrott samt scouting, musik och liknande aktiviteter.

Vidare visade det sig att ett fåtal studenterna lyfte att aktiviteternas *värderingar* är viktiga för ett icke kriminellt handlande. Student 26 förklarade; ”Det faktum att jag växt upp inom scouterna tror jag kan bidra väldigt mycket, där jobbar man med värderingar ganska mycket även i scouterna som organisation...//”. Vidare reflekterades också kring *ungdomsgårdar* och att tillgång till dessa kunde vara väsentligt för ungas handlande. Detta ställdes i vissa fall i relation med att barn inte bör driva omkring fritt. Ytterligare ett fåtal menade att en viktig faktor är *avsaknad av viss typ av onlineaktivitet*. Student 15 förklarade med dessa ord; ”//...att man blir inte kriminell och med internet då är det ju snarare att man undviker de ställena där det är, där det här pratet förs och man ser på brott och sånt positivt”. Fortsättningsvis togs *jobb och arbete* upp som en faktor. Studenterna menade att *jobb och arbete* är aktiviteter till vilka det går att finna en brottshindrande kraft. Det lyftes också att aktiviteter i sig inte behövde vara konventionella eller något speciellt utan snarare uppfyllda någon form av *adrenalinkick*. Gemensamt för näst intill alla intervjuer som berörde aktiviteter var att vikten för brottshindrande kraft var att barn är delaktiga i något mer än sig själva.

Analys

Studenterna berörde underteman sysselsättning och tidsfördriv samt tema hobbyer. Enligt *teorin sociala band* kan detta kopplas till det som benämns som *delaktighet* i konventionella aktiviteter. Unga som är en del i aktiviteter har liv till vilka det inte finns utrymme för kriminell aktivitet (Hirschi 2002:22). Sysselsättning och att inte driva omkring samt hobbyer och ungdomsgårdar var underteman som var återkommande i intervjuerna och kan ses på olika sätt. Inledningsvis och väldigt enkelt kan dessa underteman kopplas till det faktum att en *delaktighet* i aktiviteter tar tid, tid som således inte kan läggas på brottslighet (Hirschi 2002:189–190). Även undertema angående onlineaktivitet är en typ av sysselsättning. Dock till skillnad från tidigare nämnda brottshindrande aktiviteter kan detta tema, enligt studenterna, endast vara väsentligt genom dess avsaknad. Det *teorin sociala band* menar är att

konventionella aktiviteter är viktiga brottshindrande faktorer. Dock kan antas att det således finns aktiviteter som inte är konventionella och som inte innefattas av den brottshindrande kraften. Vidare kan denna typ av *delaktighet* i ”dåliga aktiviteter” som studenterna förklarar som väsentlig endast om det finns en avsaknad. Den icke konventionella aktiviteten verkar istället brottsframkallade och bör därför inte finnas i barns liv (Hirschi 2002:187–190).

Fortsättningsvis angående aktiviteternas värderingar kan *teorin sociala band* förklara detta genom att *delaktighet* leder till en internalisering och att aktiviteternas värderingar införlivas i barn. Detta resulterar i en social kontroll där värderingarna utgör en central del (Hirschi 2002:16–19). Följaktligen nämnde relativt få studenter arbete och jobb som väsentliga faktorer vilket kan anses överraskande då *teorin sociala band* och bandet *delaktighet* menar att detta är en väldigt viktig faktor till icke kriminellt handlade då det finns en korrelation mellan människor som arbetar och ett laglydigt liv (Hirschi 2002:188).

5.5 Individuella faktorer

Studenterna lyfte även huvudtema *individuella faktorer* och ansåg detta vara väsentligt som en brottshindrande kraft. Det fanns stor bredd och variation av vad intervjuerna genererade angående vilka faktorer som är väsentliga utifrån individuella aspekter.

	Antal	Procent
Individuella faktorer	18	60%
Arv, genetik och personlighet	11	37%
Drogfrihet	3	10%
Värderingar och normer	7	23%
Avsaknad av ensamhet och utanförskap	4	13%
”Mentalt” frisk	2	7%
Avsaknad av förändring	1	3%
Kunskap om rättssystemet	1	3%
Behov och möjlighet	4	13%

Studenterna förklarade att *arv, genetik och personlighet* är viktigt. Bland annat för att dessa bygger på en förmåga att känna sympati och empati samt avsaknad av impulsivitet. Student 10 förklarade; ”Hur man tänker och ens personlighet är liksom viktig”. Vidare berörde intervjuerna undertema *normer och värderingar* i förhållande till människan. Egna *värderingar och normer* ansågs vara väldigt viktigt som brottshindrande kraft medan ett fåtal studenter förklarade tankar kring att *utanförskap och ensamhet* är faktorer som bör undvikas. Student 7 förklarade med följande ord; ”Ja, eller att man har någonting man kan göra och inte bara liksom går omkring själv, och ja, ensam”.

Fortsättningsvis lyftes även det faktum att barn bör vara ”mentalt” friska för att minska brottsbenägenheten. Detta förklarade student 10 på följande vis; ”Så vida man inte är till exempel kleptoman, jag kan ju inte psykologin bakom det men att man stjälar för att det finns en spänning bakom det eller att man har ticks och plockar på sig saker utan att tänka på det”. Vidare reflekterade ett fåtal studenter kring underteman *avsaknad av förändring* och *förståelse för rättssystemet*. Studenterna menade att avsaknad av större förändringar i livet minskade risken för kriminalitet samt att en förståelse för hur rättssystemet fungerar har liknande effekt.

Ytterligare ett undertema som berördes som brottshindrande kraft var att *behov och möjlighet* för brott inte finns, vilket således resulterar i att kriminalitet aldrig blir ett alternativ. Student 9 formulerade sig med följande ord; ”Jag är ju inte kriminell och jag menar jag har aldrig getts så där mycket möjlighet till att bli kriminell, det är ju ingen som har erbjudit mig det”. Slutligen gällande *individuella faktorer* kopplade direkt till barn som inte begår kriminella handlingar förklarade studenterna att en avsaknad av *alkohol och droger* kan vara avgörande.

Analys

Utanförskap och ensamhet lyftes som en väsentlig faktor vilken kan ses utifrån det sociala bandet *anknytning*. *Anknytning* till föräldrar, vänner och skola är viktiga komponenter som verkar brottsförebyggande (Hirschi 2002:16–17). En förståelse för rättssystemet verkar också brottshindrande enligt studenterna, vilket också *teorin sociala band* håller med om. Att ha en *övertygelse* för att rättssystemet med dess lagar, regler och normer är rätta och bör efterföljas är det fjärde sociala bandet, *övertygelse*. Med bakgrund av detta kan således en förståelse ses som ett första steg för att *övertygelse* ska ha social kontroll över unga och deras värderingar då *övertygelsen* kan antas vara beroende av förståelse. Detsamma gäller undertema värderingar och normer. Värderingar och normer som är brottshindrande bör vara överensstämmande med lagen då detta leder till ett samspel mellan lag och ungas handlande (Hirschi 2002:23–26). Dock är ”mental” friskhet något som teorin inte berör i stor utsträckning. Det kan antas att *teorin sociala band* utgår från att människor till vilka det går att applicera teorin inte lider av en ”mental” problematik som leder till kriminalitet. Således kan antas att teorin inte kan tillämpas på ”mentalt” ofriska människor.

Angående undertema möjlighet och behov där studenterna lyfte det enkla resonemanget att om behov och möjlighet inte finns så resulterar detta i ett icke kriminellt handlande. Att inte ha

behovet av kriminellt handlade kan ses utifrån att *anknytning, åtagande, delaktighet och övertygelse* verkar brottshindrande då en social kontroll införlivar att brott är fel och att banden håller tillbaka det kriminella beteendet. Det kan också vara relevant att se på detta undertema i relation till att ekonomi är väsentlig. Som en av studenterna valde att lyfta är brottshindrande krafter beroende av vilken typ av brott som är aktuellt. Således påverkas behovet och möjligheten till brott av vilken typ av brott som de sociala banden ska verka brottshindrande för (Hirschi 2002:16–26). Fortsättningsvis angående avsaknad av alkohol och droger går detta att koppla till *teorin sociala band* som menar att det finns en korrelation mellan unga som dricker alkohol samt röker cigaretter och brottslighet, således blir en avsaknad av detta en brottshindrande kraft (Hirschi 2002:166–168).

5.6 Samhället

Studenternas reflektioner berörde i drygt hälften av intervjuerna huvudtema *samhället*. Samhällets roll innefattar de olika teman till vilka samhället har en brottshindrande kraft.

	Antal	Procent
Samhället	16	53%
Samhörighet och balans	3	10%
Värderingar	3	10%
Kultur	2	7%
Sanktioner och stigma	4	13%
Statliga insatser	3	10%
Ekonomi	9	30%

Ett fåtal studenter berörde undertema *sanktioner och stigma* vilken betyder en avhållsamhet från brott på grund av en rädsla för statliga sanktioner och sociala stigma från omgivningen. Rädslan för att utsättas för rättsligt och socialt straff verkar brottshindrande. Ytterligare ett undertema som studenterna reflekterade kring var *statliga insatser* i form av att poliser och liknande institutionella aktiviteter verkar brottsminskande. Dock var det snarare närvaron av dessa insatser som ansågs väsentliga och således inte den avskräckande effekten som sanktioner i form av straff och socialt stigma genererar.

Vidare lyftes *samhörighet och balans* som väsentliga faktorer där hög samhörighet och balans resulterar i att brottsbenägenheten minskar. Student 12 förklarade på följande sätt; ”Om man växer upp och känner att jag växte upp i den här staden och alla i den här staden är ändå mina människor på något sätt och detta är min stad, mitt folk, då tror jag man är minde benägen att begå brott”. Samhällets *värderingar*, menade studenterna, var viktiga samt att kulturen spelar

in. Undertema *kultur* lyftes i ett fåtal intervjuer och studenterna menade att kulturen påverkar barn och kan göra att de begår brott men också att de hålls tillbaka från kriminalitet. Även undertema *ekonomi* lyftes och studenterna menade att detta är väsentligt då en ekonomisk trygghet och goda ekonomiska resurser minskar risken för att begå brott.

Analys

Samhället med dess institutioner och insatser lyftes som väsentlig i studenternas reflektioner. Att statliga insatser i form av poliser verkar brottshindrande kan ses utifrån den sociala kontroll som *delaktighet* genererar och en rädsla för att förlora ett *åtagande* och således en investering. Poliser och andra statliga aktiviteters närvaro blir således en påminnelse av att det finns en risk att ett kriminellt handlande kommer upptäckas och resultera i en förlorad investering och dess *åtagande*. Detta resonemang går även att föra vidare till undertema sanktioner och stigma. Även här kan det antas finna en rädsla för att en investering och ett *åtagande* kommer gå förlorade och således resulterar detta i en avhållsamhet av brottsligt liv (Hirschi 2002:6–21).

Vidare till samhörighet och balans i samhället kan detta ses som en del av sociala bandet *anknytning* (Hirschi 2002:16–20). Följaktligen är samhörighet en del av *delaktighet* som är viktig och tillbakahållande för brott (Hirschi 2002:20–21). Värderingar, normer, relationer och samhället utgör en del av vad en kultur är, således kan detta förklaras utifrån samtliga fyra band i *teorin sociala band* (Hirschi 2002:16–26). Angående de studenter som lyfte att en god ekonomi resulterar i minskad brottsbenägenhet är detta något *teorin sociala band* inte lägger vikt vid. Det är snarare faktorer så som *delaktighet* och *åtagande* vilket går att koppla till arbete som lyfts som viktigt snarare än ekonomiska förutsättningar (Hirschi 2002:16–21).

5.7 Sammanfattning

Studenterna har lyft flertalet faktorer i en uppväxt som de ansåg vara väsentliga för ett icke kriminellt handlande. Dessa har presenterats utifrån huvud- och underteman som gick att finna i intervjuerna. Vissa teman berördes av majoriteten av studenterna medan andra endast lyftes av ett fåtal. *Teorin sociala band* med dess fyra huvudbegrepp *anknytning*, *åtagande*, *delaktighet* och *övertygelse* gick att koppla till de unga studenternas reflektioner.

6. Diskussion och slutsatser

Uppsatsens syfte har varit att öka kunskapen om vilka faktorer i en uppväxt som ur *salutogenetiskt* och *rättssociologiskt perspektiv* är väsentliga för ett *icke kriminellt handlande* utifrån unga studenters reflektioner. Nedan kommer uppsatsens slutsatser diskuteras utifrån det *rättssociologiska perspektivet* med dess *normer* och *värderingar* samt kopplas samman med *teorin sociala band* och tidigare forskning.

6.1 Unga studenters reflektioner

Med bakgrund i intervjuerna med de unga studenterna går det att dra slutsatsen att det finns en bredd på studenters reflektioner i den meningen att många olika faktorer lyfts som väsentliga. Flertalet faktorer i form av huvudteman och underteman lyftes angående faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande. Dock återkom vissa faktorer i större utsträckning än andra vilket kan antas påvisa att dessa är viktigare då flera studenter valde att reflektera kring dem. Resonemanget nedan är således slutsatser av hur unga studenter reflekterar kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande.

Studenternas reflektioner konstaterade att *relationer* till människor på olika sätt är väsentliga som en brottshindrande kraft. Även *teorin sociala band* lyfter detta genom att det sociala bandet *anknytning* till konventionella relationer i stor utsträckning verkar brottshindrande. Av studenternas utsagor framgick att relationer i *hemmet* och *föräldrar* har den mest centrala rollen vilket går att koppla till författarna Higgins, Jennings och Mahoney vilka påvisar att bra relationer mellan barn och föräldrar minskar risk för kriminellt handlande. Även *teorin sociala band* och dess *anknytning* lägger stort fokus vid just *föräldrarna* och deras roll samt påtalar att ett starkt band mellan barn och föräldrar kan vara det kanske mest avgörande för att hålla barn till ett icke kriminellt handlande. Detta eftersom det sociala bandet innebär en internalisering av *normer* och *värderingar*. Således påverkar *hemmet* och *föräldrar* barn att anamma samhällets *normer* och *värderingar* vilket resulterar i ett icke kriminellt handlande.

Även författarna Hirtenlehner och Sims Blackwell menar att *föräldrar* har en väsentlig roll men att det finns en skillnad med fokus på genus. Detta eftersom pojkar tenderar att hamna i brottsligt beteende i större utsträckning än flickor. Förklaringen till detta är enligt författarna att pojkar har sämre *anknytning* till sina mödrar. Medan *teorin sociala band* helt utelämnar flickor då hela teorin är baserad på studier där endast pojkar är deltagande. Detta kan anses vara en svaghet i teorin då flickor i större utsträckning än pojkar inte blir kriminella, vilket tidigare forskning också påtalar. Med bakgrund i att teorin fokuserar *salutogenetiskt* borde

således flickor vara mer aktuella att undersöka, då de är den könsggrupp som begår minst kriminella handlingar. Vidare kunde inte intervjuerna med unga studenter påvisa någon avgörande skillnad gällande pojkar och flickor beträffande faktorer som verkar brottshindrande. Detta eftersom studenterna inte reflekterade utifrån ett specifikt kön utan mer allmänt kring faktorer i en uppväxt. Vidare var dock könsskillnader inte heller vad forskningsfrågan åsyftade att undersöka. Hade frågan dock istället formulerats utifrån att undersöka skillnader mellan könen kan hända att resultaten blivit annorlunda.

Fortsättningsvis framgick av intervjuerna att andra *relationer* än den mellan barn och föräldrar är viktiga i en uppväxt. Studenterna lyfte *vänner* som en viktig brottshindrande relation vilket även *teorin sociala band* instämmer i. Teorin menar att *anknytning* till vänner och likasinnade är ett viktigt inslag i barns liv för att verka brottspreventivt genom, som med alla relationer, att barn skolas in i att vissa *normer* och *värderingar* ska anammas och efterföljas. Denna slutsats stöts också av författarnas Salvatores och Markowitzs resonemang i sin artikel då de menar att vänner och umgängesrelationer kan ha en brottshindrande kraft. Studenterna menade också att barn som omger sig med vänner med bra *värderingar* och *vänners föräldrar* som också har bra *värderingar* är viktigt. Detta kan förankras i det *teorin sociala band* kallar för *övertygelse*. En positiv attityd till *lagar, regler* och *värderingar* leder till en vilja att följa lagen vilket verkar brottshindrande. Det är även aktuellt att diskutera det faktum att eftersom vänner har en så pass stor inverkan på barns liv är det viktigt att alla barn får en brottspreventiv uppväxt. Detta eftersom det egentligen räcker att ett barn i en skolklass eller i en umgängeskrets inte fått dessa förutsättningar så kan detta barn påverka sin umgängeskrets till ett kriminellt beteende. Detta resonemang lyfte även studenterna.

Fortsättningsvis lyfte studenterna reflektioner kring att barns *relation* till *skolan* är avgörande vilket även *teorin sociala band* stöttar då *anknytning* till skolmiljön förklaras som en viktig komponent för att hålla tillbaka unga från kriminalitet. Författarna Dornbusch, Erickson, Laird och Wong instämmer i detta och menar att barns relation till skolan är väldigt viktig och kan vara avgörande för att barn inte faller in i kriminalitet.

Studenterna redogjorde för att ovan nämnda *relationer* till *föräldrar, vänner* och *skola* är beroende av främst *trygghet* och *stöd* för att verka som en brottshindrande kraft. Detta är något som vald tidigare forskning och *teorin sociala band* inte berör i stor utsträckning.

Eftersom teorin och tidigare forskning snarare fokuserar det faktum att relationer påverkar barn och deras icke kriminella handlande istället för faktorer som stärker dessa relationer. Benägenhet att följa *lagar* och *regler* samt att ha ett icke kriminellt liv kan utifrån studenterna reflektioner tolkas som att *trygghet* och *stöd* är förutsättningar är viktiga för att internaliseringen och införlivandet av laglydiga *normer* och *värderingar* ska vara möjlig. Dessa förutsättningar främjar barns möjlighet att följa samhällets lagar och regler eftersom barnet lär sig rätt och fel genom *normer*. Således kan denna studie med unga studenter som fokusområde ses som en djupare studie i faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt liv och inte endast vilka faktorer som är brottshindrande utan även vad som stärker dessa faktorer.

Vidare förklarade studenterna vikten av att barn själva bör ha bra *värderingar* och *normer* och ha *relationer* till människor som är *icke kriminella* och *drogfria* samt att även dessa har bra *värderingar*. En tidigare forskning som går att koppla till detta är författaren De Li som menar att den sociala kontrollen som upprätthåller att barn inte bli kriminella snarare går att koppla till den övertygelse som människor har att brott är fel. Detta lyfter även *teorin sociala band* och förklarar att en stark brottshindrande kraft är den *övertygelse* som finns hos människor att brott är fel. Således verkar *värderingar* och *normer*, som grundas i lagen och sedan anammas av människor, brottshindrande. Det samma gäller de *relationer* som studenterna lyft som *icke kriminella* och *drogfria*. Att inte vara kriminell eller konsumera droger är ett resultat av att laglydiga *normer* och *värderingar* införlivats i människor och sedan efterföljs. Vilket i sin tur upprätthåller en social kontroll för barn som faller in i de gemensamt rådande *värderingarna* om att brott och droger är något som inte ska finnas i livet. Det framgick även av studenternas utsagor att avsaknad av droger för barnet själv är viktigt och att denna avsaknad är en väsentlig faktor i en uppväxt som är brottshindrande.

Studenternas reflektioner återspeglade även att barn behöver olika typer av *syssetsättningar* och *aktiviteter* för att *inte driva omkring* planlöst och således undvika att hamna i kriminalitet eller avvikande beteende. *Teorin sociala band* menar att *delaktighet* i konventionella *aktiviteter* är viktigt som en brottshindrande kraft. Att barn går i *skolan* ansågs av studenterna viktigt vilket även författarna Dornbusch, Erickson, Laird och Wong lyfter som betydelsefullt. Både studenterna och författarna menar att barn som är engagerade i *skolan* löper minskad risk för att bli kriminella. Detta kan förklaras utifrån att *teorin sociala band* inte har fokus endast på akademiska kunskaper utan mer väsentligt är den internalisering av *normer* och

värderingar som bygger på lagens regler och ett icke kriminellt handlande som barn skolas in i genom *anknytning, delaktighet* och *åtagande* i skolan.

Även *hobbyer* berörs av *teorin sociala band* som stödjer studenternas reflektioner kring att *delaktighet* i dessa verkar brottshindrande. Detta kan kopplas till författaren Newburn som lyfter det faktum att betydelsefulla *aktiviteter* är viktiga och att en *delaktighet* i dessa kan resultera i att barn får ett icke kriminellt handlande. Dock måste diskuteras att Newburn även lyfter att det finns en korrelation mellan brott och unga som är aktiva inom *aktiviteter*. Detta var inget som studenterna reflekterade kring men det kan antas att de som inte lyfte *aktiviteter* som väsentliga faktorer som verkar brottshindrande hade detta i åtanke. Syftet med denna studie var att endast finna faktorer som verkar brottshindrande vilket påverkade frågeställningen och intervjuerna. Hade intervjuerna genomförts annorlunda med annat fokusområde hade ett resultat gällande riskfaktorer till brott i förhållande till aktiviteter eventuellt varit aktuella.

Vidare lyfte studenterna *ekonomi* som en faktor som kan verka brottshindrande. Studenterna menade att god *ekonomi* ger förutsättningar för ett icke kriminellt liv. *Teorin sociala band* lägger inget större fokus på ekonomiska resurser utan snarare på den *delaktighet* och det *åtagande* som krävs för att införskaffa god ekonomi i form av arbete. Genom att arbeta och ha åtagande och delaktighet i detta styrs människor av en social kontroll grundat i en internalisering av *normer* och *värderingar* om att lagen ska följas samt att ett kriminellt liv är förkastligt. Författarna Dornbusch, Erickson, Laird och Wong menar dock att *ekonomi* kan verka brottshindrande i den mening att barn med goda ekonomiska resurser inte tenderar i lika stor utsträckning att falla in i kriminellt beteende som barn med mindre gynnsamma liv.

Studenterna reflekterade även kring medfödda faktorer så som *arv, genetik* och *personlighet*. Även författarna Söderholm Carpelan och Runquist menar att faktorer kopplade till individuella personlighetsdrag kan ha en brottshindrande kraft. Detta är inget *teorin sociala band* fokuserar på utan fokus ligger snarare på ett samhälleligt plan.

Avslutningsvis bör understrykas, vilket framgår av studenternas spridda utsagor gällande vilka faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande, att det inte finns något klockrent svar på vilka faktorer som är väsentliga och brottshindrande. Dock var återkommande i studenternas reflektioner att barn påverkas av människor, aktiviteter och

förutsättningar i omgivningen. *Teorin sociala band* förklarar denna röda tråd i intervjuerna som att barn påverkas av samhällets och dess aktörers *normer* och *värderingar*. Laglydiga *normer* och *värderingar* är i sin tur beroende av den sociala kontroll som gör att barn hålls tillbaka från kriminalitet. Det är dock olika vilka faktorer som är väsentliga från barn till barn och uppväxt till uppväxt, men samtliga är beroende av att barn anammar laglydiga *normer* och *värderingar*. Som Söderholm Carpelan och Runquist framhåller kan skyddsfaktorer ses som bromsande faktorer till en negativ kriminell utveckling. Således är väsentliga faktorer för ett icke kriminellt handlande beroende av vilken negativ utveckling barn befinner sig i, vilket varierar och inte alltid är det samma. Med bakgrund av detta är det viktigt att ha i åtanke att olika barn behöver olika väsentliga faktorer i en uppväxt för att inte falla in i ett kriminellt handlande.

6.2 Kritik av studien

Det är viktigt att i slutsatsdelen diskutera att huvud- och underteman, som presenterats i avsnitt 5. Resultat och analys, är beroende av den mänskliga faktorn i den bemärkelsen att jag som forskare fått tolka intervjuernas innehåll och att detta till viss del varit svårt. Dessa framtagna teman är framarbetade genom en kvalitativ analys av intervjumaterialet. Kritik kan riktas mot att det enbart är jag själv som gjort denna kvalitativa bedömning och inte låtit någon annan person stärka sambandet mellan intervjumaterialet och de teman som framarbetats. De unga studenternas sätt att reflektera kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande skiljde sig åt beroende av vem som intervjuades. Reflektionerna baserades på utsagor vilka bestod av studenternas egna ord vilka jag sedan fick tolka in i teman. Med bakgrund av detta finns risk att vissa tolkningar inte varit korrekta och således att den mänskliga faktorn gjort sig påmind.

Det går även att rikta kritik gällande det praktiska tillvägagångsättet i kvantifieringsprocessen, som att arbeta i datorprogrammet Excel och exempelvis inte i SPSS. Eftersom studiens resultat och analys varit beroende av ekonomiska- och tidsbegränsade resurser som jag som student haft tillgång till finns självfallet en viss risk att det datorprogram som använts som instrument för att arbetet med intervjuerna inte är högpresterande och således kan ha genererat vissa fel i materialet. Dock måste antas att det resultat som redovisats till största möjliga del är rätt och således är tillförlitligt både gällande tolkningar och praktiska tillvägagångsätt.

Vidare kan urvalet anses litet och icke generaliserbart vilket jag är medveten om. Dock har studiens ekonomiska och tidsmässiga resurser inte gjort det möjligt att ha fler respondenter.

Det är också viktigt att ha i åtanke att studenternas reflektioner baserats på hur de talar kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande. Hur människor talar om ett fenomen betyder nödvändigtvis inte att detta är överensstämmande med hur fenomenet i verkligheten är.

6.3 Framtida forskning

Gällande framtida forskning är det väsentligt att i framtiden göra liknande studier med större urval men med en liknande forskningsfråga. Dessutom finns viss forskning inom det salutogenetiska perspektivet från USA och andra europeiska länder men få studier har genomförts i Sverige. Detta kan ses i avsnitt 2. Tidigare forskning, där det tydligt framgår att forskning från Sverige inte i stor utsträckning gått att finna. Således kan det i framtiden vara intressant att i Sverige fokusera på kriminologi ur det salutogenetiska perspektivet och dess friskfaktorer och vidare genomföra liknande studier så som denna för att få en ökad inblick i varför vissa människor inte blir kriminella.

Källförteckning

Böcker

Antonovsky, Aaron (2005). *Hälsans mysterium*. 2. utg. Stockholm: Natur och kultur.

Baier, Matthias & Svensson, Måns (2009). *Om normer*. 1. uppl. Malmö: Liber.

Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Johanneshov: TPB.

Denscombe, Martyn (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Ejvegård, Rolf (2009). *Vetenskaplig metod*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Hirschi, Travis (2002). *Causes of delinquency*. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Newburn, Tim. (2007). *Criminology*. Cullompton: Willan Pub.

Söderholm Carpelan, Kerstin & Runquist, Weddig (red.) (2002). *Ung med tung social problematik: hur kan vi förstå, förutsäga och planera för framtida behandling?*. Stockholm: Statens institutionsstyr. (SIS).

Artiklar

De Li, S 1999, 'Social Control, Delinquency, and Youth Status Achievement: A Developmental Approach', *Sociological Perspectives*, 2, p. 305, JSTOR Journals, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Dornbusch, S, Erickson, K, Laird, J, & Wong, C 2001, 'The Relation of Family and School Attachment to Adolescent Deviance in Diverse Groups and Communities', *Journal Of Adolescent Research*, 16, 4, pp. 396-422, ERIC, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Friedman, J, & Rosenbaum, D 1988, 'Social Control Theory: The Salience of Components by Age, Gender, and Type of Crime', *Journal Of Quantitative Criminology*, 4, 4, pp. 363-381, *Criminal Justice Abstracts with Full Text*, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Higgins, G, Jennings, W, & Mahoney, M 2010, 'Developmental Trajectories of Maternal and Paternal Attachment and Delinquency in Adolescence', *Deviant Behavior*, 31, 7, pp. 655-677, *Criminal Justice Abstracts with Full Text*, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Hirtenlehner, H, & Sims Blackwell, B 2015, 'CAN DIFFERENCES IN ATTACHMENT TO PARENTS AND LEVEL OF SELF-CONTROL EXPLAIN THE GENDER GAP IN JUVENILE DELINQUENCY? TESTING A GENDERED ATTACHMENT--SELF-CONTROL THEORY', *Journal Of Current Issues In Crime, Law & Law Enforcement*, 8, 3, pp. 406-424, *Criminal Justice Abstracts with Full Text*, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Hooghe, M, Vanhoutte, B, Hardyns, W, & Bircan, T 2011, 'Unemployment, Inequality, Poverty and Crime: Spatial Distribution Patterns of Criminal Acts in Belgium, 2001-06 [article]', *British Journal Of Criminology*, 1, p. 1, HeinOnline, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Salvatore, C, & Markowitz, M 2014, 'Do Life Course Transitions and Social Bonds Influence Male and Female Offending Differently? Gender Contrasts and Criminality', *Deviant Behavior*, 35, 8, pp. 628-653, *Criminal Justice Abstracts with Full Text*, EBSCOhost, viewed 4 April 2016.

Elektroniska källor:

Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet. <http://www.criminology.su.se/> (hämtad 2016-06-02)

Bilaga A - Informationsbrev

Hej!

Tack för att du tar dig cirka 10-15 minuter och är en av mina respondenter! Innan intervjun påbörjas vänligen läs nedanstående text och finns otydligheter tveka inte att fråga mig.

Mitt namn är Emma Belin och jag är student på min sista termin på kriminologiprogrammet i Lund. Jag ska, som en del i mitt examensarbete, i april och maj månad göra en mindre kvalitativ studie i form av kortare intervjuer med unga vuxna i åldrarna 21 till 25.

Syftet med studien är att undersöka hur unga vuxna reflekterar kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt liv. Jag kommer fokusera på faktorer som gör att människor INTE begår brott och intervjun kommer således beröra dessa ”brottshindrande krafter”. Metodvalet för studien är intervjuer som kommer spelas in med en ljudupptagare.

Respondenterna i studien utlovad högsta möjliga anonymitet och kommer inte benämnas med namn eller andra personliga indikationer som kan koppla intervjuerna till respondenterna. Det är viktigt att poängtera att respondenterna är en del av studien frivilligt samt är medveten om att dem när som helst har rätt att avbryta sin medverkan fram till den dag då examensarbetet lämnat in till Lunds universitet. Skulle detta ske ombeds respondenterna kontakta mig antingen via mail (belin93@live.se) eller på telefon (0704806643).

Frågan som intervjun kommer ha fokus på är:

Hur reflekterar du kring faktorer i en uppväxt som är väsentliga för ett icke kriminellt handlande?

Vänligen, Emma Belin

Bilaga B – Schema för kvantifiering

De vertikala siffrorna längs till vänster representerar huvud- och undertema. I Bilaga C finns en lista på samtliga teman och vilket nummer varje tema representerar. De horisontella siffrorna representerar intervjuerna.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	
1	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
2					X	X		X		X	X		X					X			X		X	X	X		X	X			
3		X		X		X	X					X			X		X		X		X	X			X		X		X		
4				X		X					X			X						X	X		X								
5	X	X	X	X		X	X	X				X			X	X	X				X		X		X	X		X	X		
6					X		X		X							X							X	X		X				X	
7					X	X																					X				
8	X	X														X							X	X							
9											X														X						
10	X		X					X														X	X			X					
11	X	X	X	X	X		X	X	X			X	X	X	X			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
12	X	X		X																						X				X	
13	X	X			X		X		X						X													X			
14				X					X			X	X		X								X		X	X			X	X	
15						X								X	X									X							
16	X		X		X									X								X								X	
17							X								X					X		X							X		
18			X	X			X	X				X		X		X						X		X						X	
19															x		x					x									
20			X	X			X	X														X		X						X	
21																						X									
22																	X					X								X	
23	X		X		X	X	X	X				X	X	X	X	X		X	X					X		X	X	X	X	X	
24	X				X	X	X					X			X	X		X													
25												X																			
26			X					X																							
27															X														X		
28															X														X		
29																X								X							
30	X				X		X						X	X				X	X										X		
31		X	X	X	X		X		X	X	X		X	X	X	X			X	X			X		X		X	X			
32		X	X		X					X	X		X	X	X				X					X		X					
33			X													X					X										
34		X						X				X		X					X				X					X			
35	X			X			X									X															
36								X	X																						
37				X																											
38														X																	
39									X	X			X															X			
40			X	X			X	X	X		X	X	X		X	X	X						X	X					X	X	
41									X		X		X																	X	X
42			X	X				X																							
43				X													X														
44							X	X				X				X															
45						X	X																	X							
46				X				X	X			X				X	X	X						X						X	

Bilaga C - Lista över huvud- och underteman

Nedan presenteras huvud- och underteman. Det angivna temat står till vänster i vardera spalten medan dess siffra - som går att finna i Bilaga B - finns till höger i varje spalt.

Hemmet	1	Tidsfördriv och ej driva omkring	24
Icke kriminella och drogfria	2	Adrenalin kick	25
Miljö och boende	3	Ungdomsgårdar	26
Engagemang och kärlek	4	Avsaknad av viss onlineaktivitet	27
Trygghet, stöd, stabilitet och tillit	5	Värderingar	28
Regler och koll	6	Jobb och arbete	29
Frihet och ansvar	7	Hobbyer	30
Värderingar	8	Individuella faktorer	31
Plikttrogenhet	9	Arv, genetik och personlighet	32
Vägledning	10	Drogfrihet	33
Vänner och umgänge	11	Värderingar & normer	34
Trygghet och stöd	12	Avsaknad av ensamhet och utanförskap	35
Värderingar	13	”Mentalt” frisk	36
Icke kriminella och drogfria	14	Avsaknad av förändring	37
Vänners föräldrar	15	Kunskap om rättssystemet	38
Avsaknad av grupstryck	16	Behov eller möjlighet	39
Förebilder	17	Samhället	40
Skola och utbildning	18	Samhörighet och balans	41
Utbildning	19	Värderingar	42
Trygghet, stöd och engagemang	20	Kulturen	43
Värderingar	21	Sanktioner och stigma	44
Information och brottsförebyggande arbete	22	Statliga insatser	45
Aktiviteter	23	Ekonomi	46